

מובא במשנה מחלוקת תנאים בנוסח הגט. כאמור בנוסח הגט יש שני חלקים: א. התורף, כלומר שמו ושמה, מקום מגורים וכתובה וזמן. ב. הטופס, שבו כתוב נוסח הגט האחיד לכולם. וכך מובא במשנה בנוסח הטופס (שם פה.):

גופו של גט: הרי את מותרת לכל אדם. רבי יהודה אומר: ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואגרת שבוקין וגט פטורין למהך להתנסבא לכל גבר דיתצבין.

ת"ק סובר שיש לכתוב בגט, "הרי את מותרת לכל אדם". אך רבי יהודה חולק ואומר שצריך לכתוב "ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין וכו'" כלומר, תיאור ארוך של מטרת ספר הגירושין ופעולתו.

הגמרא מבררת מה שורש המחלוקת של חכמים ורבי יהודה? וכך לשונה (פה):

במאי קמיפלגי? רבנן סברי: ידיים שאין מוכיחות היווין ידיים, ואף על גב דלא כתב לה ודן, מוכחא מילתא דבהאי גיטא קא מגרש לה. ור' יהודה סבר: ידיים שאין מוכיחות לא היווין ידיים, וטעמא דכתב לה ודן, דמוכחא מילתא דבהאי גיטא קא מגרש לה, אבל לא כתב לה ודן, אמרי בדיבורא גרשה, ושטרא ראייה בעלמא הוא.

נחלקו חכמים ורבי יהודה האם ידיים שאין מוכיחות נחשבות ידיים. כלומר, יד הינה לשון קצרה (כמו ידית שמתרוממת היא מרימה את כל הכלי), ולכן יכול להיווצר מצב שיש עוד נושא או עניין שיכול אולי להתחבר לאותה כוונה בלשון קצרה. ע"כ כתיבת לשון קצרה בגט, כמו "הרי את מותרת לכל אדם" הינה ידיים שאין מוכיחות, ולחכמים מועיל גט כזה, ולרבי יהודה אין מועיל גט כזה. ולשיטתו צריך ביאור נרחב ולא יד שאינה מוכיחה כאמור.

רבי יהודה חושש שאם יגרשו רק בכתיבה של "הרי את מותרת לכל אדם" אזי אפשר לומר שבדיבור גירש את האשה, והשטר הוא רק ראייה בעלמא, ולא ספר כריתות. כלומר, לרבי יהודה ספר כריתות הכוונה סיפור דברים בצורה ארוכה. וכל קיצור הוא איננו נראה כספר כריתות, אלא כראייה בעלמא (הגמרא בהמשך ממשיכה לדקדק בנוסח הגט הארוך כדי לא להגיע לידי טעות).

רבנן סוברים שלשון קצרה יכולה להחזיק את המרובה, ע"כ אם כתב "הרי את מותרת לכל אדם", כביכול כתב את כל תיאור הגט. נקודה נוספת שדנו בה הראשונים, באיזה לשון צריך לכתוב את הגט? אפשר לראות שרבנן כתבו את הוסח הגט בלשון הקודש, ולעומת זאת רבי יהודה בארמית (עיי' חשק שלמה שדן בזה). ויש לשאול מדוע יש הבדל בין רבנן לת"ק? שהרי יכלו להשוות שפתם!

נשאל הרמ"א איך נכתב גט גם בלשון הקודש וגם בלשון ארמית? וכך ענה השואל ולאחריו הרמ"א (שו"ת סי' קבו):

שלום, זה חדש ימים כתבתי לאדוני ע"ד חלוק לשונות שבגט רובו לשון ארמית וקצתו לשון הקדש, והיה דעתי בזה כי הארמית לא יחשב לשון אחר כי הוא לשון הקדש משובש ע"ד בעל הכוזר"י. וכתבתי עוד שגם הארמית משתמש בהרבה מקומות בלשון הקדש, והבאתי דמות ראייה מלשון נתינה המתורגם בארמית יהיבה ועם כל זה כשהוא בלשון עתיד תרגומו/בלשון/ בלשון הקדש, כאשר יראה אדם בפסוק ויתן לך האלהים ובפסוק תתנו ערי הלויים הרי לפנינו שאפילו במקום שיש לארמית לשון מיוחד מ"מ משתמש בלשון הקדש, וישב זה בשאלה שלנו לא נפלאה היא ולא רחוקה.

כלומר, שורש השפה הארמית היא לשון הקודש, אך השואל ביאר שארמית היא לשון משובשת. והרמ"א סובר שהיא לשון שנתנה בסיני (ברוך הקדש כדעת הטור, וכמו שמוכח במגילה ג.). ולכן לשון הקודש וארמית הם שפה אחת. אך עדיין יש לעיין בהבדל בין שתי הבחינות שבשפות הללו, ואיך זה מתקשר למחלוקתנו כאן?

ה' ברא את העולם בלשון הקודש, בב"ב אותיות ('שנבראו בהם שמיים וארץ'). כלומר, לשון הקודש היא לשון עצמית, גם שלא היה אף אדם על האדמה היה את שפת הקודש. לעומת זאת שאר הלשונות הן שפות הסכמיות, כלומר היכולת של אדם לתקשר עם חברו היא ע"י שפה ומילים הסכמיות. אך אין לשפה חשיבות חוץ מעניין התקשורת בלבד. ארמית היא אם השפות ההסכמיות, וכך גם היא נקראת לשון 'תרגום', כלומר היא מתרגמת לאדם את המציאות. אך אין היא בעצמה ושורשה מאפיינת את הבנייה העצמית של העולם.

ע"כ יש שתי בחינות ללשון הקודש: א. בחינה של לשון עצמית. ב. בחינה של לשון הסכמית הבנתית, והיא מתגלה בארמית. נראה לענ"ד שבזה נחלקו רבנן ורבי יהודה, בשאלה למי מופנה הגט כריתות. האם למבנה העולם, ובאמת מספיק כמה מילים תמצתיות בלשון הקודש (רבנן). או להבנת העולם, ולכן יש לתרגם את אותה הופעה עליונה מתומצתת בלשון תרגום!

[עוד נקודה קטנה בנוסח כתיבת הגט. יש מי שהקשה (עיי' מתיבתא עמ' רלה) שעיקר הגט בא להוציא את האשה מרשות האיש, ע"כ מדוע כתוב בגט "הרי את מותרת לכל אדם" או "להתנסבא לכל גבר"?! ונראה לענ"ד שתשובה זו עמוקה מאוד וטמונה בפסוק התורה "ויצאה והיתה לאיש אחר", כלומר כל היציאה של האשה היא כדי שתמצא זוגיות יותר טוב, ולא ח"ו שתישאר לבד. ע"כ מדגישים כבר בגט את זה שהיא מותרת לכל אדם! כי התורה חצה חיבורים קדושים וטובים.]